

บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ
สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
BUDDHISTS' ROLES IN SUPPORTING BUDDHISM IN PAKSE DISTRICT
LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

พระวิละวอน วิรปญโญ (สีสะหวาด)

สาขาวิชา พุทธศาสนตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

Email : vilapunyo@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว” โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล ๒) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ๓) เพื่อศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว วิชยานิพนธ์นี้ ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปผลของการวิจัย, ผลของการวิจัยพบว่า พุทธบริษัทได้ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยถือเอาพระธรรมวินัยเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัด, พุทธบริษัทในเมืองปากเซ ได้ช่วยกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามหน้าที่ของตนที่ได้ถูกมอบหมาย และตามธรรมนุญปกครองสงฆ์บัญญัติไว้ ซึ่งประกอบด้วย กรรมาธิการปกครองสงฆ์มีหน้าที่ในการดูแลพระสงฆ์ กรรมาธิการศึกษาสงฆ์มีหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษา กรรมาธิการเผยแผ่ศีลธรรมและปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานมีหน้าที่ในการเผยแผ่พระธรรมคำสอน อีตครองประเพณี วัฒนธรรม และกรรมาธิการสาธารณูปการมีหน้าที่ในการก่อสร้าง ปฏิสังขรณ์ และทะนุบำรุงศาสนาสถาน, พุทธบริษัทในเมืองปากเซ มีบทบาทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามหลักของพระธรรมวินัย ตามนโยบายของธรรมนุญปกครองสงฆ์ ตลอดถึงวัฒนธรรมอีตครองประเพณี ด้วยการสร้าง การส่งเสริม การสนับสนุน การรักษา การคุ้มครอง การศึกษา การบูรณปฏิสังขรณ์ต่อพุทธปฏิมา ศาสนาธรรม ศาสนาสถาน ศาสนิก และศาสนพิธี

คำสำคัญ: บทบาทของพุทธบริษัท, ทะนุบำรุง, เมืองปากเซ

**BUDDHISTS' ROLES IN SUPPORTING BUDDHISM IN PAKSE DISTRICT
LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC**

Phra Vilavone Virapunyo Sisavath
Buddhist Studies Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email : vilapunyo@gmail.com

Abstract

This thesis has 3 objectives: 1) to study the role of Buddhists for Buddhism conservation as appearing in Tipitaka 2) to study the role of Buddhists for Buddhism conservation in Pakse city, Lao People's Democratic Republic and 3) to study the way of Buddhism conservation of the Buddhists in Pakse city, Lao People's Democratic Republic. The data for this thesis was searched and collected from related documents and researches, and from interviewing target group then it was brought to the analysis and conclusion for the result of research.

The result of research was found that:

The Buddhists have conserved Buddhism following The Buddha's teachings by the way the Buddha himself had practiced as an example, then monks and laymen had practiced the same way. Later, the Buddha had preached Dhamma for being the way of liberality, the way of practice, and the way of life to provide knowledge for monks. Later, the monks adapted and propagated that knowledge to laymen as well as cultivated them to have a faith in Buddhism. Then Monks and laymen themselves had conserved Buddhism, for example, the monks strictly practiced discourse and discipline, studied deeply Dhamma, adapted them to teach laypeople to understand and follow as they did. The Buddhist monks had trained lay followers to abstain from evil, to have unity, compassion, generosity, sharing, and to understand unwholesome, wholesome, advantage, and disadvantage. Meanwhile, laypeople should train themselves to be a good person, aware to perform merit for achieving happiness. In addition, they should take care and support the monks by offering the four necessities of life. As the reason,

the Buddhism has been maintained with stability and prosperity until the present time.

The Buddhists in Pakse city had done their individual duties to conserve and maintain the Buddhism. For example, the monks, as the Lao Buddhism associated organization, have gradually taken their own responsible duties assigned and laid down by The Sangha Constitution. It consists of The Sangha Governance Committees who have a duty to rule the Sangha, The Sangha Educational Committees who have a duty to support education, The Committees Of Morality and meditation propagation who have a duty to propagate the Dhamma, local traditions and cultures, and The Public Assistance Committees who have a duty to manage monastery constructions, reconstructions, and conservation of religious places. Besides four committees, all monks in Pakse city have also conserved Buddhism in other ways as well. In other hand, laypeople have preserved Buddhism with fully perfect faith in Triple Gem, and have followed the Buddha's teachings. For the way of life, they applied the belief in Buddhism to work and to help society in several ways. They have maintained Buddhism by giving supports to the Buddhist monks; such as, offering them four necessities of life e.g. robes, foods, monastery building and medicines

The Buddhists in Pakse city have encouraged Buddhism according to discourse and discipline, the Sangha institutional policy, and good local customs and cultures which Pakse's people have strictly practiced for long time. Lao Buddhism Associated Organization has a policy to promote the governance suitable for modern society, to have schools for monks and novices to study inside the country and to support them for education abroad, to enhance the monks to propagate discourse and discipline by both the original and modern applied ways, Especially, the way of Dhamma propagation through television, radio, and social network. In another way, laypeople are usually the supporters for the monks to help them do their duties comfortably.

Keyword : Buddhists Roles, Supporting, Pakse District.

๑. บทนำ

พระพุทธศาสนาได้ดำรงคงอยู่ตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงทุกวันนี้ได้ ก็ด้วยพุทธบริษัท อันได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือ แบ่งเป็น 2 คือ บรรพชิต (นักบวช) กับคฤหัสถ์ (ผู้ครองเรือน) ได้เอาใจใส่ทำนุบำรุง โดยประกอบด้วยความศรัทธาอันแรงกล้าของพุทธบริษัท และ ทุกบริษัทนั้นยังมีความเคารพในพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ดังพุทธพจน์ว่า “เมื่อตถาคต ปรินิพพาน ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ในพระธรรมวินัย ยังมีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา ในกันและกัน นี้แล เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้พระสัทธรรม ตั้งมั่นอยู่ได้นาน”^๑

พุทธบริษัททุกหมู่เหล่า ต่างเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาาร่วมกัน “พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้วว่า พุทธบริษัททั้ง ๔ ไม่ใช่แต่ฝ่ายใดฝ่ายเดียว แต่มีทั้งพระสงฆ์และญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา หรือ บรรพชิต และคฤหัสถ์ทั้งหมดนี้เป็นเจ้าของพระพุทธศาสนา เรามีสิทธิ์เท่ากัน”^๒ และมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเอื้อเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการจะต้องทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระพุทธองค์จะดับขันธปรินิพพาน พระศาสดาทรงตรัสกับพระอานนทว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไปก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย”^๓ “อันนี้ก็ถือว่าพระพุทธเจ้าตรัสถึงมาตรฐานสัจธรรมในพระพุทธศาสนาว่า เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว ก็ให้ถือว่าพระธรรมวินัยนี้เป็นศาสดา”^๔ ดังนั้น หน้าที่ที่สำคัญที่สุด ของชาวพุทธ คือ การรักษาพระธรรมวินัยไว้ให้มั่นคงนั่นเอง

นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานในประเทศลาว ประชาชนลาวได้ยอมรับนับถือ และพร้อมเพรียงกันปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการเลิกล้มพิธีไฟผีแล่นทรงเจ้าเข้าผีและการบูชาเทพต่างๆหันมานับถือพุทธศาสนาแทน จนทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ถึงแม้ว่าในบางครั้งพระพุทธศาสนา จะถูกสงครามรุกรานทำให้พุทธศาสนาในลาวเสื่อมโทรมลงไปบ้าง แต่เนื่องจากประชาชนลาวซึ่งมีความศรัทธาหนักแน่นในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ได้ช่วยกันบำรุงรักษาพระศาสนาให้มั่นคงอยู่จนมาถึงปัจจุบัน เมื่อประเทศลาวได้รับเอกราชแล้ว ทางภารกิจ

^๑ อ.ปญฺจก. (ไทย) ๒๒/๒๐๑/๓๔๓-๓๔๔.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕), หน้า ๕๐.

^๓ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, ๒๕๓๖), หน้า ๑๘.

ได้ร่วมมือกับประชาชนดำเนินการฟื้นฟูทำนุบำรุงพระศาสนาอย่างเต็มที่^๕ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่สุดในการทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้มั่นคงและเจริญรุ่งเรือง ก็คือพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้นำในแต่ละยุคสมัยได้มีศรัทธาอันแรงกล้าต่อพุทธศาสนาเป็นอย่างดี จะเห็นได้จากเอกสารที่บันทึกไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ พระเจ้าวรวงศาธรรมิกราช ได้พามเหสีและลูกจำนวนหนึ่งขึ้นไปไหว้พระบาง ที่นครเชียงทอง “หลวงพระบาง” และก่อนหน้านั้นใน พ.ศ. ๒๐๙๓ สมัยเจ้าไชยเชษฐาธิราช ขึ้นครองราชย์แทนพระราชนิพนธ์ พระองค์ได้สานต่อเจตนารมณ์ของพระบิดา เป็นผู้ที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระองค์ได้สร้างวัดวาอาราม สร้างพระพุทธรูป และพระธาตุเจดีย์มากมาย เพื่อให้เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชน จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความรุ่งเรืองพอสมควร พระองค์ได้มอบนครเชียงทองให้พระสงฆ์เป็นผู้รักษาพร้อมกับพระบาง^๖

สำหรับเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก เมื่อพระพุทธศาสนาได้เข้ามาตั้งหลักปักฐานอย่างแนบแน่นพวกเขาก็ได้ยึดหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญงอกงามไปตามลำดับ นับตั้งแต่พระเจ้าฟ้างุ้มได้นำเอาพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ ในดินแดนอาณาจักรลาวล้านช้างในราวปี พ.ศ. ๑๘๙๖ ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนเป็นไปอย่างใกล้ชิดและมั่นคงตลอดมา ความสัมพันธ์อันมั่นคงนี้ ได้ขยายตัวต่อวิถีชีวิตของคนลาวเป็นอย่างมากทั้งในวัดและหมู่บ้านนั้น ๆ เพราะวัดเป็นที่พักผ่อนใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม และการประชุมตลอดจนประเพณีต่าง ๆ พระสงฆ์มีบทบาทเป็นที่พึ่งทางใจของญาติโยม จากนั้น พระพุทธศาสนาก็มีการพัฒนาไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยามเมื่อประเทศประสบกับปัญหาทางการเมือง พุทธบริษัททั้งหลายก็ไม่ได้นิ่งนอนใจได้ช่วยกันทะนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้รอดพ้นจากภัยอันตรายทั้งหลายได้ ด้วยเหตุว่า พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันสำคัญที่สุด เป็นที่พึ่งที่ระลึกของพ่อแม่ประชาชน คือพระพุทธศาสนามีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนและผลิต บัณฑิต ปัญญาชน พระสงฆ์ได้รับการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การเผยแผ่ศีลธรรม จริยธรรม สาธารณูปการ และสาธารณสุข”^๗

เมื่อภิกษุปฏิบัติดีชาวบ้านย่อมเลื่อมใสศรัทธาและปฏิบัติตาม แต่หากเกิดปัญหาในหมู่สงฆ์ขึ้นมาจนไม่อาจเป็นตัวอย่างที่ดีต่อชาวบ้านได้เมื่อนั้นชาวบ้านย่อมไม่นับถือคำสอนของพุทธศาสนา ดังนั้น

^๕ พระอาจารย์ คำธิง ฌ.หม่มมะมุณี, **พระอนุชาสะสทฺหาในปะเทดลาว**, สำนักพิมพ์สุชะนาบใจ, ฏว
เขตมะทาเนลอม ๒๐๑๐, หน้า ๒๒๙.

^๖ พระอุดมศักดิ์ ปัญญาโร (แก้วพันธวงศ์), ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพระพุทธศาสนาของชาวพุทธลาว, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

^๗ สมศักดิ์ ปิยธมโม (อินทะเสน) อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ก.

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๓.๑ บทบาทการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในสมัยพุทธกาลเป็นอย่างไร
- ๓.๒ บทบาทการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นมาอย่างไร
- ๓.๓ บทบาทของพุทธบริษัทในการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว เป็นอย่างไร

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม (Qualitative Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๔.๑ ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยและบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๔.๒ ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๔.๓ การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews) โดย สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ๓๐ รูป / คน ได้แก่ (๑) กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน ๑๐ รูป, (๒) กลุ่มอุบาสก จำนวน ๑๐ คน, (๓) กลุ่มอุบาสิกา จำนวน ๑๐ คน, ที่อยู่ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
- ๔.๔ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดตามวัตถุประสงค์
- ๔.๕ เรียบเรียง และสรุปผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะ

๕. สรุปผลการวิจัย

๕.๑ บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล

บทบาทของภิกษุ ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกัน ดังนี้ พระสารีบุตรเถระ ทรงได้รับตำแหน่งเป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเลิศกว่าพระภิกษุทั้งปวงในด้านผู้มีสติปัญญามาก เป็น"ธรรมเสนาบดี" คู่กับพระพุทธเจ้าที่เป็น "ธรรมราชา" และเป็นผู้มีความกตัญญูตเวที พระมหาโมคคัลลานเถระ เป็นพระภิกษุอัครสาวกเบื้องซ้ายของพระพุทธเจ้า และเป็นเอตทัคคะในด้านผู้มีฤทธิ์มาก พระมหากัสสปะ ได้รับยกย่องและให้ถือเป็นแบบอย่างในด้านผู้ทรงอุดมคติและสรรเสริญคุณแห่งอุดมคติ และภายหลังที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน ท่านได้เป็นประธานในการสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ พระอานนท์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศกว่าพระภิกษุสาวกทั้งหลาย ๕ ประการ คือ เป็นพหูสูต มีสติ มีคฤดี มีมติ และมีปัญญามาก และพระอุบาลีเถระ เป็นผู้ทรงจำพระวินัยอย่างแม่นยำ ทำให้เมื่อหลังพุทธปรินิพพาน ท่านจึงได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้วิสังคายนาวินัย

บทบาทของภิกษุณี ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกัน เช่น พระมหาปชาบดีเถรี เป็นผู้ชวนชายให้ภิกษุณีได้บวชในพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยกันเผยแผ่พระธรรมคำสอนและเป็นแบบอย่างในการถวายของให้แก่สงฆ์ พระนางเขมาเถรี เป็นภิกษุณีผู้เลิศจ้างมีปัญญามาก พระพุทธเจ้าทรงยกย่องท่านเป็นอัครสาวิกาเบื้องขวา และมีความสามารถในการแสดงธรรมได้วิจิตรพิสดาร พระกิสากโคตรมีเถรี ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะทางด้านทรงจีวรเส้าหมอง เป็นผู้ถือธุดงค์วัตรเคร่งครัด และมีความเป็นอยู่เรียบง่าย พระธัมมทินนาเถรี เป็นผู้มีความรู้ ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศจ้างภิกษุณีทั้งหลายในฝ่าย ผู้เป็นธรรมกถึก และพระภูมาจารย์เถรี ได้รับตำแหน่งผู้ทรงพระวินัย คือ ผู้ที่มีความรอบรู้ แม่นยำ และ เข้าใจในพระวินัยต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้น

บทบาทของอุบาสก ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เป็นผู้ที่มีศรัทธาตั้งมั่นต่อพระรัตนตรัย สร้างวัด และถวายทานเป็นประจำทุกวัน พระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์ผู้ทรงธรรม ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยปัจจัย ๔ ตลอดชีพและชวนชาวประชาชนของพระองค์ให้ได้ฟังธรรม พระเจ้าปเสนทิโกศลเป็นผู้ทรงธรรม เป็นผู้ให้อาามิสทานและเป็นผู้เคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย หมอชีวกโกมารภัจ เป็นแพทย์ประจำพระผู้มีพระภาคพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ท่านได้สร้างวัดถวาย และห้ามบุคคลที่เป็นโรคติดต่อเข้าบวช และพระเจ้าอชาตศัตรู พระองค์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม และราชสังคหวัตถุ ๔ และพระองค์เป็นศาสนูปถัมภ์ที่สำคัญในการทำสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

บทบาทของอุบาสิกา ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น นางวิสาขา ได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะฝ่ายอุบาสิกา เป็นผู้สร้างวัดบุพพาราม เป็นผู้ริเริ่มถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นผู้แนะนำประโยชน์แก่ผู้อื่น และเป็นผู้ปวารณาถวายปัจจัย ๔ ในพระพุทธศาสนาตลอดชีวิต นางสุชาดาได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะในทางผู้ถึงพระรัตนตรัยก่อน และเป็นผู้ถวายปัจจัย ๔ แก่พระภิกษุสงฆ์ พระนางสามาวดี ได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดา ในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศจ้างอุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้อยู่ด้วยเมตตา นางขุชุตตราเป็นผู้มีปัญญามาก สามารถแสดงธรรมได้อย่างไพเราะลึกซึ้ง ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศจ้างอุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้แสดงธรรม และนางสุปปิยา ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศจ้าง อุบาสิกาทั้งหลายในฝ่ายผู้ปฏิบัติฐานภิกษุใช้ และนางยังเป็นต้นเหตุให้บัญญัติสิกขาบทห้ามภิกษุฉันเนื้อมนุษย์ ดังนี้ เป็นต้น

๕.๒ บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์ พบว่า การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัทในเมืองปากเซนั้น มีหลายรูปแบบแตกต่างกันแต่มีความมุ่งหวังไปในทิศทางเดียวกัน คือเพื่อให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองเคียงคู่ไปกับประเทศชาติบ้านเมือง พระสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกามีความพร้อมเพรียงกัน ปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมเพรียงกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายของคนในศาสนาที่มีแนวคิดหวังทำลาย และปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาไม่ให้คนนอกศาสนาเข้ามาใส่ร้ายพระพุทธศาสนา และช่วยกันสร้างพัฒนา ปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม และช่วยเหลือกิจการงานของทางวัดและทาง

บ้านเมืองจัดขึ้นเป็นต้น ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์ และอุบาสก-อุบาสิกาจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เมื่อมีการจัดงานบุญหรืองานต่างๆ ก็ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการจัดงานบุญในเมืองปากเซ พระสงฆ์สามเณรและอุบาสกอุบาสิกาต้องได้ช่วยเหลือกัน ดังจักเห็นได้จากการจัดงานบุญตามประเพณีฮีต ๑๒ ที่คนลาวได้ปฏิบัติกันมาเป็นเวลายาวนาน จนถือเป็นการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาไปโดยปริยาย ซึ่งต่างฝ่ายต่างก็ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น พระสงฆ์สามเณรเป็นผู้นำพาสร้างกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมา ส่วนอุบาสกอุบาสิาก็ก็นำเงินให้การสนับสนุน เป็นผู้อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔ และนอกจากนั้น พระสงฆ์ และอุบาสก-อุบาสิาก้ยังเป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามสมควรแก่ฐานะของตน ด้วยการสนับสนุนในด้านการปกครอง สนับสนุนด้านการศึกษา สนับสนุนด้านการเผยแผ่และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และสนับสนุนด้านสาธารณูปการ จึงทำให้พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาจนเท่าทุกวันนี้ ฉะนั้นแล้วบทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซจึงมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยตลอดมา

๕.๓ ศึกษาบทบาทของพุทธบริษัทในการการส่งเสริมทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมพุทธศาสนาของพุทธบริษัท ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว นั้นมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งหมดนั้นต้องอยู่ในธรรมนูญปกครองสงฆ์ระเบียบกฎหมายบ้านเมือง และยึดครองประเพณี วัฒนธรรม ที่คนลาวชาวพุทธได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน นอกจากนั้น ยังมีแนวทางในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์สามเณรและอุบาสกอุบาสิกาเป็นหลักสำคัญ เพื่อทำให้พุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งแนวทางที่ปรากฏชัดเจน ได้แก่ แนวทางของพระภิกษุสามเณรในการส่งเสริมพระพุทธศาสนานั้น พระสงฆ์สามเณรต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามหลักของศาสนาอย่างเคร่งครัด และคอยแนะนำอุบาสกอุบาสิกาให้ตั้งอยู่ในความดี เช่น ให้เว้นจากความชั่ว แนะนำให้ตั้งอยู่ในความดี ทำจิตใจให้สงบ และอนุเคราะห์กันและกัน ให้ได้ฟังได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคย อธิบายสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง บอกทางสวรรค์ และปฏิบัติตามหลักปทัชชัตถิยหปัจจเวกขณ ธรรมที่บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ จากนั้น อุบาสก-อุบาสิาก้ยังได้ปฏิบัติตามหลักธรรมในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา เช่น เกื้อกูลพระ กระทำบุญ คำนับพระศาสนา เป็นอุบาสกอุบาสิกาชั้นนำ หมั่นสำรวจความก้าวหน้าของตน สิ่งเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ประเสริฐ เพราะมันเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้นาน จากนั้น พระสงฆ์ต้องนำธรรมมาเผยแผ่ให้อุบาสก-อุบาสิกาได้รู้และเข้าใจเพื่อจะได้ส่งเสริมพระพุทธศาสนาาร่วมกัน เพราะพระสงฆ์ไม่สามารถส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองได้เพียงลำพัง ฉะนั้น การนำเอาพระธรรมคำสอนมาเผยแผ่ มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสังคม เพื่อให้อุบาสกอุบาสิกาได้เข้าใจง่ายขึ้น ถือเป็นเรื่องสำคัญในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และแนวทางของอุบาสก-อุบาสิกาในการส่งเสริมพระพุทธศาสนานั้น ต้องเป็นผู้มีความรู้ในหลักพระพุทธศาสนา นำเอาคำสอนของพระพุทธศาสนาออกมาเผยแผ่ช่วยพระสงฆ์ด้วยการปฏิบัติตาม และชวนช่วยผู้อื่นให้ได้รู้และเข้าใจในหลักธรรม

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซเจริญรุ่งเรือง และมีการพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้

๖. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย บทบาทของพุทธบริษัทในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ในเมืองปากเซ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว มีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในแต่ละแขวง แต่ละเมือง และแต่ละวัดต้องได้เอาใจใส่และให้ความสำคัญในเรื่องของการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ และเจริญรุ่งเรืองตลอดไป
- ๒) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวควรมีนโยบายควบคุมความประพฤติปฏิบัติตามกิจวัตรของพระสงฆ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เหมาะสมกับเทศสมณะ และเหมาะสมกับพระธรรมวินัย
- ๓) ควรมีนโยบายให้พระสงฆ์และอุบาสก-อุบาสิกาได้ช่วยกันทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นต้น ในด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และด้านสาธารณูปการ เพื่อขับเคลื่อนให้พระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก

๖.๒ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- ๑) พระสงฆ์ควรให้การทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัย และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแนวทางของพระพุทธศาสนา และยึดคลองประเพณี
- ๒) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในทุกชั้น ควรแนะนำวิธีการเผยแผ่ที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์แก่สังคม ให้แก่พระสงฆ์และอุบาสก-อุบาสิกา
- ๓) องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาวในทุกชั้น ควรมีแบบแผน และนโยบายในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง

๖.๓ ข้อเสนอแนะในพื้นที่วิจัย

- ๑) พระสงฆ์ในเมืองปากเซควรเอาใจใส่ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย
- ๒) พระสงฆ์ในเมืองปากเซควรแนะนำอุบาสก-อุบาสิกาในการทะนุบำรุงและส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- ๓) อุบาสก-อุบาสิกาควรให้การดูแล ให้การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามพระธรรมวินัยและให้เหมาะสมกับยุคสมัย

๖.๔ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- ๑) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
- ๒) ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ด้านสังคมสงเคราะห์ ในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว
- ๓) ศึกษาบทบาทของอุบาสก-อุบาสิกาในการปกครองสงฆ์ และปกป้องพระธรรมวินัยในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว

เอกสารอ้างอิง

๑. ภาษาไทย

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธศาสนาในอารยธรรมโลก.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ด้านสุธรรมการ, ๒๕๕๒.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธบริษัทกับพระธรรมวินัย.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, ๒๕๓๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๕.

พระครูกลุณยธรรมาภรณ์ (สมาน พรหมอยู่/กลุณยธรรมา). **เอตทัคคะในพระพุทธศาสนา.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสุธรรมมิกจำกัฏ, ๒๕๔๒.

พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ. **พระพุทธศาสนาในลาว.** เชียงใหม่ : บรรณการการพิมพ์, ๒๕๔๕.

พระมหาสุนทร สุนทรธมโม (เสนาชุย). **ชาดกและประวัติพุทธสาวก-พุทธสาวิก.** พิมพ์ครั้งที่ ๒.

ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศรีนันทนาวิทยา, ๒๕๔๔.

พุทธทาสภิกขุ. **การบำรุงพระศาสนา.** นนทบุรี : ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา, (ม.ป.ป.).

มหาศีลา วีรวงศ์. **พงศาวดารลาวภาษาลาว.** แปลโดยสำนักงาน ส.ธรรมภักดี ปปช, ๒๕๔๕.

๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/วิจัย

นายตรีรัตน์ ปิ่นประยงค์. **การศึกษาบทบาทของอุบาสก-อุบาสิกา ในการบำรุงพระพุทธศาสนาศึกษา เฉพาะกรณี การบำรุงพระพุทธศาสนาของผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สายงานธุรกิจระบบส่ง.**

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระสมศักดิ์ ปิยธมโม (อินทเสน) **อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.**

พระอุดมศักดิ์ ปญญโร (แก้วพันธวงศ์). **ศึกษาการดำเนินชีวิตตามศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวลาว วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๕.**

พระโสภณวิหารการ. **บทบาทของพระครูสะเม็กกับพุทธศาสนาในประเทศลาวและภาคอีสาน.**

สารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
 พระครูวิสิฐ ปัญญาวัฒน์ และคณะ. “อิทธิพลพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
 พระวิจิตรพงษ์ ภาวะพงษ์. “พระสงฆ์กับความสัมพันธ์ระหว่างอุบาสกกับจำปาสัก พ.ศ.๒๕๓๒ –๒๕๕๑”
 วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ และการพัฒนา คณะศิลป
 ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ๒๕๕๒.
 ทรงคุณ จันทจร, การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการจัดการศึกษาและศาสนาเพื่อความร่วมมือในการพัฒนา
 รูปแบบและกระบวนการศึกษาและศาสนาระหว่างไทยลาว, (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิชาการและ
 มาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ, ๒๕๔๘

๒. ภาษาต่างประเทศ

๑) ภาษาอังกฤษ

Martin Stuart Fox. Buddhism and Political in Laos. Cambodia, Myanmar and Thailand,
 Presented at The Cambodia. Myanmar and Thailand SummerSchool. Asia Pacific Week, 2006
 on the 30th January, 2006.

๒) บทความภาษาลาว

สิมมะลี วัฒนธนาไล. ย้อนรอยนบอมจำปาสักและพระเถระ ๕ องค์. นบอมหลวงเวียงจันทน์ : สำนักพิมพ์

ปะวันลาว, ๒๐๑๔.

พระอาจารย์ คำธิง ผ.ทม.มิมะมุนี. พระพุทธศาสนาในปะเทดลาว, สำนักพิมพ์สุชะนบใจ : ภูฏาน

มะหานะนบอม, ๒๐๑๐.

มะทาสิลา วิละวี่. ฅึງສາວະດານລາວ. นบอมหลวงเวียงจันทน์ : โรงพิมพ์ขงสิทสาทิกาน, ๒๕๐๐.

มะทาถ่ามุน ฅิลาวี่. ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີບຸຮານລາວ. นบอมหลวงเวียงจันทน์ : สำนักพิมพ์ดงมทานพิมพ์

๒๕๕๐.

๓) การสัมภาษณ์

พระอาจารย์สุวรรณ จันทราช(๒๕๖๐, ๑๔ กุมภาพันธ์) ประธานองค์การพระพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว
 แขวงจำปาสักดี, ผู้ทำหน้าที่ดูแลงานเกี่ยวกับพุทธศาสนาทุกด้านในเมืองปากเซ และทั่วแขวงจำปาสัก. สัมภาษณ์

ท่านสมชาย ไตรราช (๒๕๖๐, ๑๓ กุมภาพันธ์) รองประธานแนวลาสร้างชาติ ประจำเมืองปากเซ ,
 แขวงจำปาสัก, สัมภาษณ์.

ท่านนางขันทะลา ชัยราช (๒๕๖๐, ๑๒ กุมภาพันธ์) นายบ้านโซกอำนวย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก,
 สัมภาษณ์.